

JUDr. ZUZANA STAVROVSKÁ
komisárka pre osoby
so zdravotným postihnutím

V Bratislave, 08.11. 2023
č. KZP/OL/0700/2023/01R

Úrad vlády SR
Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
Ministerstvo spravodlivosti SR
Ministerstvo dopravy a výstavby SR
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
Ministerstvo zdravotníctva SR
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

NÁVRHY / NÁMETY NA ÚLOHY DO PROGRAMOVÉHO VYHLÁSENIA VLÁDY SR NA ROKY 2023-2027

Vážený pán predseda vlády SR,
Vážená pani ministerka,
Vážení páni ministri,

dovoľujem si Vás osloviť s návrhmi/námetmi na úlohy do programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na obdobie 2023 – 2027 za účelom zvýšenia ochrany práv ľudí so zdravotným postihnutím a zlepšenia ich každodenného života.

Ako komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím sa v zmysle zákona č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov podieľam na ochrane práv osôb so zdravotným postihnutím priznaných osobám so zdravotným postihnutím medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, najmä Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Mojou úlohou je okrem iného monitorovať dodržiavanie práv osôb so zdravotným postihnutím a presadzovať záujmy týchto osôb v spoločnosti. Navrhované úpravy vyplývajú z agendy Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.

I. V OBLASTI KOMPETENCIÍ MINISTERSTVA INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SR:

V súlade s odporúčaniami komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím vyplývajúcimi zo Správ o činnosti za roky 2016 -2022 navrhujem:

1. S cieľom umožniť elektronicky komunikovať s verejnou správou a ňou poverenými inštitúciami aj občanom so zdravotným postihnutím rovnako ako všetkým občanom vláda zabezpečí prístupnosť elektronických služieb a informačných systémov, ktorých

využívanie pri komunikácii s verejnou správou ukladá fyzickým osobám a právnickým osobám platná legislatíva.

Odôvodnenie:

Je potrebné, aby vláda odstránila diskrimináciu osôb so zdravotným postihnutím na základe ich zdravotného postihnutia spôsobenú neprístupnosťou množstva informačných systémov verejnej správy, ktorých používanie je pre verejnosť povinné ako je napr. elektronické daňové priznanie, elektronické registračné pokladnice (aspoň virtuálna pokladnica) alebo povinne spoplatňované služby, ktorých neprístupná elektronická verzia je lacnejšia ako papierová verzia. Táto nepriaznivá situácia pretrváva a hrozí prehlbovanie diskriminácie ďalším rozširovaním elektronických služieb napriek tomu, že ich prístupnosť ukladá povinným osobám zákon č. 95/2019 o informačných technológiách vo verejnej správe, výnos MF SR č. 55/2014 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy alebo Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014- 2020 a jeho opatrenie č. 4.3.10, „Spôsob plnenia: 5. Zabezpečiť, aby v čase nadobudnutia účinnosti predpisov ukladajúcich povinnosti FO a PO týkajúce sa elektronickej komunikácie, boli zadané povinnosti, ktoré zabezpečia prístupnosť osobám so zdravotným postihnutím v oblasti ISVS.“. Potrebné je dôsledne vyžadovať zabezpečenie prístupnosti od návrhu a vývoja informačných systémov a zaradenie požiadaviek na prístupnosť do podmienok verejného obstarávania.

II. V OBLASTI KOMPETENCIÍ MINISTERSTVA SPRAVODLIVOSTI SR:

V súlade s odporúčaniami komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím vyplývajúcimi zo Správ o činnosti za roky 2016 -2022 navrhujem:

1. Vláda v rámci zabezpečenia aktuálnych štatistických informácií o ľuďoch, ktorým bolo rozhodnutím súdu zasiahnuté do spôsobilosti na právne úkony vytvorí systém pravidelného štatistického zisťovania a priebežnej aktualizácie počtu osôb, ktorým bolo rozhodnutím súdu zasiahnuté do spôsobilosti na právne úkony alebo ktorým bola táto spôsobilosť na právne úkony vrátená alebo zmenená.

Odôvodnenie:

Zisťovanie uvedených údajov je potrebné pre navrhovanie pomoci pre ľudí s ťažkosťami pri rozhodovaní. Doterajšie zhromažďované údaje sú len na polročnom vyhodnocovaní vydaných rozsudkov súdov. Komplexné údaje sa v Slovenskej republike neevviduje žiadny štátny orgán ani orgán verejnej správy.

Ministerstvo má k dispozícii Analytické centrum, ktoré, ako sa uvádza na stránkach ministerstva, podporuje rozhodovací proces vedenia rezortu spravodlivosti analytickými výstupmi založenými na odborných poznatkoch a overiteľných faktoch, s cieľom čo najefektívnejšie využívať verejné zdroje. Za týmto účelom sa AC snaží systematicky zbierať, spracovávať, vyhodnocovať a poskytovať spoľahlivé údaje potrebné pri prijímaní strategických rozhodnutí. Relevantné údaje, zbierané a poskytované prostredníctvom funkčných informačných systémov, sú taktiež využívané na účely rezortnej a medzinárodnej štatistiky (výkazníctva).

2. Vláda novelizuje Občiansky zákonník s cieľom implementovať Článok 12 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím a týmto splní Záverečné odporúčania k východiskovej správe Slovenskej republiky Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím zo dňa 18. apríla 2016. Novela zavedie nové právne inštitúty ako účinnejšie formy pomoci a miernejšie zásahy do osobného statusu človeka – podporované rozhodovanie, zastúpenie členom domácnosti, predbežné právne

prehlásenie, opatrovníctvo bez obmedzenia spôsobilosti na právne úkony tak, aby sa obmedzenie spôsobilosti na právne úkony stalo najkrajnejším prostriedkom zásahu do spôsobilosti na právne úkony dospelého človeka. Novela bude riešiť tiež ochranu majetkových práv osôb so zdravotným postihnutím a seniorov.

Odôvodnenie:

V júni 2017 bola vytvorená pracovná skupina na MS SR na spracovanie legislatívneho návrhu, výstup však nebol predložený ani vo forme zámeru zákona do medzirezortného pripomienkového konania a ani na rokovanie vlády SR. Slovenská republika je v porovnaní so susediacimi štátmi a ďalšími štátmi Európskeho a Svetového spoločenstva v niekoľkoročnom omeškaní so zmenou paradigmy ohľadom zasahovania do spôsobilosti na právne úkony ľudí s ťažkosťami pri rozhodovaní. Aplikovať Článok 12 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím do nášho právneho poriadku a zrušiť ustanovenie § 10 Občianskeho zákonníka, tento nahradiť novým prístupom k právnemu chápaniu rovnosti pred zákonom pre všetkých ľudí so zdravotným postihnutím. Podľa znenia bodu 38. Záverečných odporúčaní Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím¹, „Výbor je znepokojený tým, že napriek nedávnym právnym a procesným reformám sa nedostáva rovnosti pred zákonom všetkým osobám so zdravotným postihnutím a odopiera sa im právo voliť, právo uzavrieť manželstvo a založiť rodinu, právo užívať majetok a právo zachovať si plodnosť.“. V bode 39 týchto odporúčaní, „výbor odporúča, aby zmluvný štát zrušil § 10 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje pozbavenie spôsobilosti na právne úkony a § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje obmedzenie spôsobilosti na právne úkony a zaviedol podporované rozhodovanie, ktoré rešpektuje autonómiu, vôľu a preferencie jednotlivca.“.

3. Vláda má záujem garantovať ochranu ľudí so zdravotným postihnutím a právo na prístup k spravodlivosti podľa Článku 13 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, a preto legislatívne upraví prístup k bezplatnej právnej pomoci v súdnych konaniach o spôsobilosti na právne úkony a v konaniach o ustanovení opatrovníka tejto osobe.

Odôvodnenie:

Náš právny poriadok pozná prípady, v ktorých samotný zákon vyžaduje tzv. povinnú obhajobu účastníka konania (napr. povinná obhajoba podľa Trestného poriadku). Takisto ľudia v tzv. „zlej sociálnej situácii“ majú prístup k bezplatnej právnej pomoci prostredníctvom Centra právnej pomoci. V tejto súvislosti ako komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím zastávam názor, že aj ľudia, ktorým je zasahované do spôsobilosti na právne úkony by mali mať k dispozícii kvalifikovanú bezplatnú právnu pomoc a podporu v konaniach o spôsobilosti na právne úkony bez ohľadu na skúmanie ich majetkových pomerov. Pre človeka, ktorý trpí mentálnym alebo duševným ochorením je náročné aktívne si vyhľadať advokáta, bez ohľadu na to, či je dostatočne finančne zabezpečený.

4. Vláda prijme legislatívnu úpravu ochrany ľudí so zdravotným postihnutím v oblasti trestného konania rozšírením pôsobnosti komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.

¹ Záverečné odporúčania Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím k východiskovej správe Slovenskej republiky zo dňa 18. apríla 2016.

Odôvodnenie:

Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím sa dlhodobo snaží získať oprávnenie vstúpiť do trestného konania za účelom ochrany práv obvineného, ktorý je osobou so zdravotným postihnutím, nakoľko ochranu jeho práv garantuje aj Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím²

Za týmto účelom sme ešte v roku 2019 komunikovali s Ministerstvom spravodlivosti SR a objasňovali sme naše doterajšie postupy v trestných veciach a nedostatočné zákonné kompetencie komisára pre osoby so zdravotným postihnutím pomôcť ľuďom so zdravotným postihnutím, ktorí sa ocitnú na strane obvineného.

Navrhujeme doplniť do druhej hlavy prvej časti Trestného poriadku ďalší subjekt (napr. pod názvom "Osobitné subjekty trestného konania"), v pôsobnosti ktorého je ochrana základných ľudských opráv a slobôd osôb so zdravotným postihnutím alebo ktorej predmetom činnosti je ochrana práv osôb so zdravotným postihnutím podľa medzinárodnej zmluvy alebo podľa osobitného predpisu.

Navrhujeme, aby tento subjekt mohol vstúpiť do trestného konania a mohol za obvineného podávať návrhy, žiadosti a opravné prostriedky. Taktiež by mohol byť prítomný na tých úkonoch, ktoré sú vykonávané s obvineným.

Podľa súčasnej právnej úpravy, komisár pre osoby so zdravotným postihnutím sa môže zúčastniť len úkonov na strane poškodeného a to podľa § 53 Trestného poriadku, t. j. na základe udeleného plnomocenstva.

Okrem toho navrhujeme do § 37 ods. 1 Trestného poriadku doplniť nové písmeno f), ktoré bude upravovať povinnosť mať už v prípravnom konaní obhajcu obvineného, ak je tento osobou so zdravotným postihnutím.

5. Vláda sa zaväzuje zvýšiť prístup k spravodlivosti osobám so zdravotným postihnutím rozšírením pôsobnosti komisára pre osoby so zdravotným postihnutím o možnosť zastupovania osoby so zdravotným postihnutím v konaní pred ústavným súdom vo veci podania individuálnej ústavnej sťažnosti za osobu so zdravotným postihnutím.

Odôvodnenie:

Komisár pre osoby so zdravotným postihnutím (komisár) je oprávnený zúčastniť sa konania podľa všeobecných predpisov o konaní pred súdmi. Možnosť komisára zúčastniť sa konania pred ústavným súdom vylučuje právna úprava, podľa ktorej účastníka v konaní pred ústavným súdom musí zastupovať advokát. V praxi tak osoba so zdravotným postihnutím, v prospech ktorej sa zúčastňoval konania pred súdom I. a II. inštancie a v dovolacom konaní komisár, stráca možnosť pokračovať za účasti komisára aj v konaní pred ústavným súdom a následne pred ESLP.

III. V OBLASTI KOMPETENCIÍ MINISTERSTVA DOPRAVY A VÝSTAVBY SR:

V súlade s odporúčaniami komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím vyplývajúcimi zo Správ o činnosti za roky 2016 -2022 navrhujem:

1. Vydať všeobecne záväzný právny predpis, ktorý ustanoví, že všetky novopostavené byty musia byť adaptabilné / upraviteľné na prístupné byty pre osoby so zdravotným postihnutím a pre seniorov.

² Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 317/2010 Z. z. a Opčný protokol k Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 318/2010 Z. z.

2. Vydať všeobecne záväzné právne predpisy k zákonu o výstavbe tak, aby boli kompatibilné s požiadavkami na prístupnosť obsiahnutými v Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.
3. Do zákona o verejnom obstarávaní zapracovať ustanovenie o povinnosti zaradenia požiadaviek prístupnosti do opisu predmetu zákazky a následne o povinnosti kontroly, či všetky subjekty zapojené do verejného obstarávania naplnili toto ustanovenie. Nedodržanie bezbariérovej prístupnosti k fyzickému prostrediu, k doprave, k informáciám a komunikácii vrátane informačných a komunikačných technológií a systémov, ako aj k ďalším prostriedkom a službám dostupným alebo poskytovaným verejnosti bude vylučovacím kritériom.

Odôvodnenie:

Na Slovensku je akútny nedostatok bezbariérových bytov. Od roku 1989 sa postavilo len veľmi málo takýchto bytov v rámci výstavby sociálneho bývania, komerčné bezbariérové byty sa vôbec nestavajú a developeri nemajú povinnosť takéto byty stavať. Dôsledkom tohto stavu je, že aj občania so zdravotným postihnutím, ktorí by mohli získať úver alebo disponujú finančnými prostriedkami na kúpu bytu alebo na prenájom komerčného prístupného bytu, nedokážu na trhu nájsť vhodný bezbariérový byt. Rovnako sme zaznamenali problémy u seniorov, ktorí v dôsledku zdravotných obmedzení nedokážu užívať svoje byty a aj preto sú nútení žiadať o umiestnenie v ústavných zariadeniach. Pritom existuje pomerne účinné riešenie, ktoré je overené vo viacerých európskych krajinách – potrebné je stavať tzv. adaptabilné (upraviteľné) byty, ktoré by si dokázali užívatelia bez stavebných úprav prispôbiť podľa svojich individuálnych potrieb – teda zmeniť dispozíciu bytu, alebo upraviť byt na bezbariérový. Odporúčame preto, aby boli plánované nájomné byty „upraviteľné“ podobne, ako je to napríklad vo Viedni (Bauordnung für Wien, §119), kde musia byť všetky novopostavené byty upraviteľné (anpassbare). Pojem upraviteľný byt je implementovaný aj do českej legislatívy (vyhláška č. 398/2009 Sb. o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání stavieb). Podobne postupujú viaceré krajiny v Európe a vo svete.

Zabezpečenie práv osôb so zdravotným postihnutím garantuje najmä Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý bol v SR ratifikovaný v roku 2010 – kde na základe článku 9 Prístupnosť písmena a) majú právo na „*odstraňovanie prekážok a bariér brániacich prístupnosti...*, ktoré sa vzťahujú okrem iného na budovy, cesty, dopravné a iné vnútorné a vonkajšie zariadenia vrátane škôl, obytných budov, zdravotníckych zariadení a pracovísk.“

IV. V OBLASTI KOMPETENCIÍ MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SR:

V súlade s odporúčaniami komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím vyplývajúcimi zo Správ o činnosti za roky 2016 -2022 navrhujem:

1. S cieľom zlepšovať životnú situáciu poberateľov nízkych invalidných dôchodkov vláda navrhne upraviť legislatívne podmienky zvyšovania dôchodkov na sumu minimálneho dôchodku tak, aby na sumu minimálneho dôchodku mohol byť zvyšovaný i invalidný dôchodok poberateľov tohto dôchodku, ktorí nedosiahli dôchodkový vek.

Odôvodnenie:

V zmysle § 82b zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov je možné zvýšiť nízke invalidné dôchodky na sumu minimálneho dôchodku len tým poberateľom invalidného dôchodku, ktorí dosiahli dôchodkový vek.

Medzi poberateľmi invalidného dôchodku v produktívnom veku sú osoby s extrémne nízkymi dôchodkami, považujeme za potrebné riešiť i ich životnú situáciu. Dovoľujeme si poukázať najmä na skupinu poberateľov tzv. „invalidného dôchodku z mladosti“ priznávaného podľa § 33 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov:

„(2) Občan má nárok na invalidný dôchodok aj vtedy, ak sa stal invalidným pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka, nemohol byť preto zamestnaný vôbec alebo po dobu potrebnú pre nárok na tento dôchodok a dosiahol vek 18 rokov.“

V r. 2016 sme si urobili jednoduchý prieskum medzi poberateľmi „invalidného dôchodku z mladosti“, zameraný na zistenie sumy poberaného „ID z mladosti“ v roku 2016 v závislosti od roku jeho priznania. V r. 2016 to boli sumy v rozmedzí od 265eur do 350 eur, priznané pred rokom 1995. V drvivej väčšine išlo o poberateľov, ktorí si s ohľadom na druh a stupeň svojho zdravotného postihnutia nenašli pracovné uplatnenie či už na otvorenom trhu práce alebo v chránenom zamestnaní a sú klientmi pobytových zariadení sociálnych služieb.

Opatrenie i s ohľadom na skutočnosť, že pôvodný zámer priznávať minimálny dôchodok s ohľadom na získanie „kvalifikovaného“ obdobia dôchodkového poistenia bol novelou zákona o sociálnom poistení č. 382/2019 Z.z. do značnej miery potlačený, navrhujeme prijať zmeny, ktoré umožnia zvyšovať invalidný dôchodok na sumu minimálneho dôchodku i poberateľom nízkeho invalidného dôchodku, ktorí nedosiahli dôchodkový vek.

Náš návrh je v súlade s článkom 28 „Primeraná životná úroveň a sociálna ochrana“ Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, kde sa v bode 1 uvádza:

„1. Zmluvné strany uznávajú právo osôb so zdravotným postihnutím na primeranú životnú úroveň pre ne aj pre ich rodiny, vrátane dostatočnej výživy, oblečenia a ubytovania, a na neustále zlepšovanie životných podmienok, a podniknú príslušné kroky, ktorými zaručia a presadia uplatňovanie tohto práva bez diskriminácie na základe zdravotného postihnutia.“

2. Vláda prijme v systéme dôchodkového poistenia nové jednotné pravidlá pre zvyšovanie dôchodkov.

Odôvodnenie:

Naviazanie základnej sumy minimálneho dôchodku (pri získaní 30 rokov dôchodkového poistenia) na sumu priemernej mesačnej nominálnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa určuje suma starobného dôchodku alebo suma invalidného dôchodku vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku, v praxi v podstate znamená, že suma minimálneho dôchodku sa bude každoročne zvyšovať s ohľadom na rast priemernej mzdy. v systéme dôchodkového poistenia sú tým zavedené dva systémy zvyšovania (valorizácie) dôchodkov – nízke dôchodky sa budú zvyšovať s ohľadom na rast priemernej mzdy, zostávajúce dôchodky sa budú naďalej zvyšovať s ohľadom na koeficient rastu cien (infláciu). Súčasne pri zachovaní tohto systému bude každoročne rásť podiel starobných dôchodkov a invalidných dôchodkov upravených na sumu minimálneho dôchodku z celkového počtu vyplácaných dôchodkov. V záujme odstránenia tohto nesystémového riešenia a dosiahnutia primeraného rastu životnej úrovne poberateľov dôchodkov s v porovnaní s rastom životnej úrovne ľudí v produktívnom veku navrhujeme prijať nové jednotné pravidlá zvyšovania dôchodkov, v ktorých by sa okrem rastu inflácie odrážal určitým podielom i rast priemernej mzdy v hospodárstve SR.

3. S cieľom zvyšovať zamestnanosť a plné začlenenie občanov so zdravotným postihnutím do života spoločnosti vláda prijme opatrenia na podporu zamestnávania tejto skupiny občanov na otvorenom trhu práce.

Odôvodnenie:

Podmienkou na získanie podpory zamestnania občanov so zdravotným postihnutím z fondov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny určených na aktívnu politiku trhu práce je zriadenie chráneného zamestnania pre občana so zdravotným postihnutím, pričom najmä v prípade zriadenia samostatného chráneného pracoviska pre jednu osobu ide často de facto o zamestnanie na otvorenom trhu práce. Uvedená skutočnosť skresľuje štatistické údaje o zamestnávaní občanov so zdravotným postihnutím v chránenom zamestnaní, čo sa dosť ťažko vysvetľuje najmä pri poskytovaní informácií o zamestnávaní občanov so zdravotným postihnutím smerom do zahraničia.

Náš návrh na zaradenie tohto opatrenia do programového vyhlásenia vlády je i v súlade so Zoznamom otázok, ktorý predchádza predloženiu spojenej druhej a tretej periodickej správy Slovenskej republiky, ktoré Výbor OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím zaslal vláde SR v roku 2019 (bod 26 zoznamu):

„26. Poskytnite informácie o opatreniach zameraných na zvyšovanie miery zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím, a to predovšetkým žien so zdravotným postihnutím, na otvorenom trhu práce a o národných cieľoch v oblasti vytvárania pracovných príležitostí pre osoby so zdravotným postihnutím. Informujte aj o opatreniach prijatých na

(a) Zabezpečenie prechodu osôb so zdravotným postihnutím z nezamestnanosti, zamestnania v chránených dielňach a osôb v procese prechodu z inštitúcie do komunity do zamestnania na otvorenom trhu práce;“

4. Vláda posilní spoluprácu s organizáciami aktívne zastupujúcimi práva a záujmy občanov so zdravotným postihnutím ich zapojením do riešenia problémov tejto zraniteľnej skupiny spoločnosti a prijme opatrenia umožňujúce ich organizáciám efektívnu obhajobu ich práv a záujmov.

Odôvodnenie:

Podpora organizácií zastupujúcich práva a záujmy občanov so zdravotným postihnutím je dlhodobo nedostatočná, čo im neumožňuje efektívne hájiť práva tejto skupiny občanov a udržiavať a rozvíjať svoje odborné kapacity potrebné pre túto činnosť. V súlade s odsekom 3 článku „33. Vykonávanie dohovoru na vnútroštátnej úrovni a monitorovanie“ Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý znie „3. Občianska spoločnosť, najmä osoby so zdravotným postihnutím a ich reprezentatívne organizácie sú zahrnuté do procesu monitorovania a plne sa na ňom zúčastňujú.

5. Vláda vytvorí účinný kontrolný mechanizmus činnosti posudkových lekárov pri posudzovaní zdravotného stavu pre účely peňažných príspevkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, odkázanosti na sociálnu službu a posudzovania nároku na invalidný dôchodok.

Odôvodnenie:

Činnosť posudkových lekárov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny nie je toho času možné účinne namietat' a spochybniť. Jediným prostriedkom je vypracovanie odborného znaleckého posudku znalcom zapísaným v zozname

znalcov a tlmočníkov vedenom na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky, ktorý je však pre mnohé osoby s ťažkým zdravotným postihnutím finančne náročný a tým nedostupný. V tejto súvislosti poukazujem na Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016 – 2020, v ktorom sa vláda zaviazala, že zefektívni nástroje integrácie osôb s ťažkým zdravotným postihnutím pre dosiahnutie optimalizácie a adresnosti peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia vrátane prehodnotenia posudkových činností tak, aby boli viac zacielené na konkrétnu osobu pre jej maximálnu integráciu. Vláda prehodnotí možnosť zavedenia jednotnej lekárskej a sociálnej posudkovej činnosti s cieľom zjednodušiť posudzovanie zdravotného stavu a zefektívniť výkon posudkovej činnosti. Súčasný stav právnej a organizačnej úpravy posudkovej činnosti v praxi okrem iného spôsobuje nadmernú byrokráciu, s ňou spojenú administratívnu záťaž pre občanov, vyššiu nákladovosť a neefektívnosť procesov.

6. Vláda s cieľom zlepšovať životnú situáciu ľudí so zdravotným postihnutím a zabezpečiť im nezávislý spôsob života podľa Článku 19 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím zruší posudzovanie nároku na peňažné príspevky na kompenzáciu na základe príjmu.

Odôvodnenie:

Navrhujem vypustiť § 38 ods. 18 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov „Peňažný príspevok na zvýšené výdavky nemožno poskytnúť, ak príjem fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím je vyšší ako trojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanoveného osobitným predpisom.“. Uvedený majetkový základ pre výpočet je veľmi nízky

7. Vláda znovelizuje zákon č 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a prílohu č. 4 – Percentuálna miera poklesu zárobkovej činnosti podľa druhu zdravotného postihnutia orgánov a systémov k tomuto zákonu tak, aby bola v súlade s najnovšími poznatkami vedy a techniky, a aby odzrkadľovala reálnu mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Odôvodnenie:

Platná špecifikácia v prílohe č. 4 k zákonu neodzrkadľuje aktuálne zmeny a poznatky hodnotenia zdravotného stavu.

8. Vláda prehodnotí ochranu ľudí na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu v prípade nesplnenia podmienky zákonom stanovenej doby dôchodkového poistenia pre priznanie nároku na dávku sociálneho poistenia.

Odôvodnenie:

Podľa doterajšej právnej úpravy vypadávajú zo systému sociálneho zabezpečenia veľakrát vtedy, ak nemajú odpracované potrebné roky pred vznikom nároku na invalidný dôchodok, pričom im chýba len niekoľko dní do splnenia tejto podmienky. Na základe uvedeného navrhujem novelizovať zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení tak, aby v prípade nesplnenia podmienky zákonom stanovenej doby dôchodkového poistenia pre priznanie nároku na dávku sociálneho poistenia, bola žiadateľovi priznaná alikvotná časť príslušnej dávky s prihliadnutím k dosiahnutej dobe dôchodkového poistenia v súlade s Článkom 39 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa citovaného článku Ústavy SR občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

V. V OBLASTI KOMPETENCIÍ MINISTERSTVA ZDRAVOTNÍCTVA SR:

1. Vláda pripraví a uvedenie do praxe Zákon o dlhodobej zdravotnej a sociálnej starostlivosti.

Odôvodnenie:

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky pripravilo návrh zákona o dlhodobej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorého základným cieľom je ustanoviť prepojenie sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti pre osoby indikované na dlhodobú starostlivosť. Dlhodobá podpora odkázaných osôb na dlhodobú starostlivosť je vykonávaná čiastočne v gescii rezortu zdravotníctva, ako aj v gescii rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny, a to bez integrovaného komplexného prístupu so súvisiacim spájaním verejných prostriedkov do potrebných intervencií v prospech osoby vyžadujúcej dlhodobú starostlivosť. Práve vytvorenie jednotného zákona podporí vytvorenie integrovaného a funkčného systému sociálno-zdravotnej komplexnej dlhodobej starostlivosti. Dlhodobá starostlivosť sa z pohľadu manažmentu poskytovania rozumie ako systém činností, ktoré sa zaisťujú osobe, ktorá nie je plne sama schopná si zabezpečiť starostlivosť o vlastnú osobu, udržanie maximálnej možnej kvality života podľa jej individuálnej preferencie, s čo najvyšším dosiahnuteľným stupňom nezávislosti, autonómie, účasti na spoločenskom živote, osobného života a ľudskej dôstojnosti. Dlhodobá starostlivosť zahŕňa preventívne, diagnostické a liečebné postupy a intervencie v kontexte sociálno-zdravotných postupov.

Stratégia návrhu zákona bola pripravená, avšak nebola legislatívne ukončená. Bolo by potrebné komplexne riešiť celú problematiku, pretože zákon č. 467/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov upravuje len niektoré vybrané oblasti.

2. Zo Správy o činnosti komisára pre osoby so zdravotným postihnutím za rok 2018 (str. 125) navrhujem legislatívne spracovať odporúčania v oblasti zdravotníctva:

- **Prijat' legislatívnu úpravu s cieľom zjednotenia lekárskej posudkovej činnosti.**
- **Prijat' právnu úpravu, ktorá by zabezpečila kooperujúce zdravotnícke zariadenie pre pacienta odkázaného na 24 hodinovú najmä ošetrovateľskú starostlivosť v domácej starostlivosti, ak túto z objektívnych dôvodov nemôže zabezpečiť jeho opatrovateľ, ideálne prostredníctvom zariadenia "inštitútu zdravotníckej odľahčovacej služby".**
- **Prijat' také legislatívne opatrenia, ktoré zlepšia poskytovanie zubno-lekárskej starostlivosti zdravotne postihnutým osobám v celkovej anestézii a uľahčia zubným lekárom vykonávanie zdravotnej starostlivosti pre osoby so zdravotným postihnutím v celkovej anestézii.**

VI. V OBLASTI KOMPETENCIÍ MINISTERSTVA ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR:

1. Vláda má záujem vytvoriť účinný systém podpory vzdelávania detí so zdravotným postihnutím, a preto uzákoníť povinnosť školy zabezpečiť pre deti so zdravotným

postihnutím adekvátnu pomoc v oblasti sebaobsluhy a zdravotníckych úkonov. Súčasne sa vláda zaväzuje vytvoriť taký systém materiálneho, finančného a personálneho zabezpečovania asistentov učiteľa, ktorý bude schopný flexibilne reagovať na priebežne vznikajúce potreby žiakov a školy a zároveň bude školu zaväzovať k použitiu asistenta učiteľa pri tom žiakovi, pre potreby ktorého bol zabezpečený (tzv. garancia nároku žiaka).

Odôvodnenie:

Cieľom je Zabezpečiť komplexnú multidisciplinárnu starostlivosť o deti/žakov so zdravotným postihnutím v edukačnom prostredí školy a školských zariadení. Znamená to nielen zabezpečiť dostatočný počet asistentov učiteľov, školských zdravotných sestier a pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, ale aj systematickejšie sledovať a analyzovať individuálne špecifiká dieťaťa/žiaka so ZP, ako aj silné oblasti v jeho vývine a odporúčané intervenčné postupy s odborníkmi participujúcimi na diagnostickom procese. Ide o saturovanie potreby vyškolených multidisciplinárnych inkluzívnych tímov s interdisciplinárnym prístupom, kde má svoje zastúpenie školský špeciálny pedagóg, školský psychológ, školský sociálny pedagóg, logopéd, výchovný poradca, liečebný pedagóg, ABA analytik.

Ďakujem vopred za riešenie a porozumenie.

Zostávam s úctou

JUDr. Zuzana Stavrovská, v.r.
komisárka
pre osoby so zdravotným postihnutím